

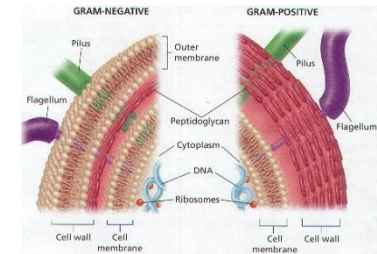
Tvary bakteriálních buněk

Morfologie kolonií

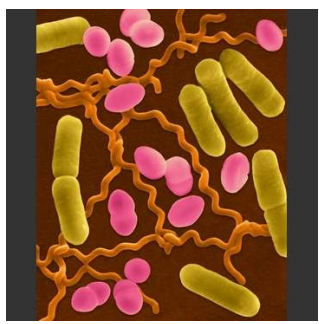
Barvení buněk

Interpretace Gramova barvení

Obrazová dokumentace a zpracování
obrazu

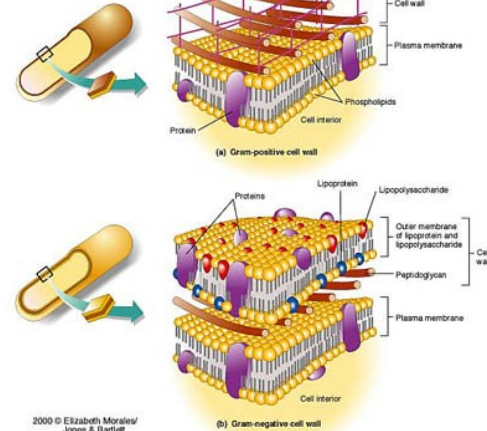

Morfologická diverzita prokaryot

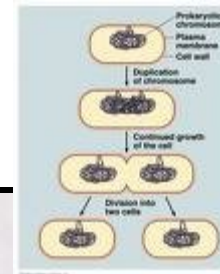
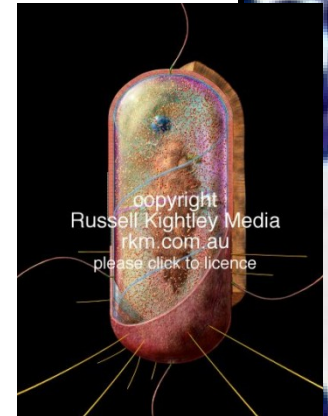

- tvar buňky
- shlukování buněk
- buněčné povrchy
- buněčné cykly
- adaptace k environmentálním extrémům
- diverzita metabolismu

Elizabeth Morales
Illustrations development for the life sciences

2009 © Elizabeth Morales/
Jones & Bartlett

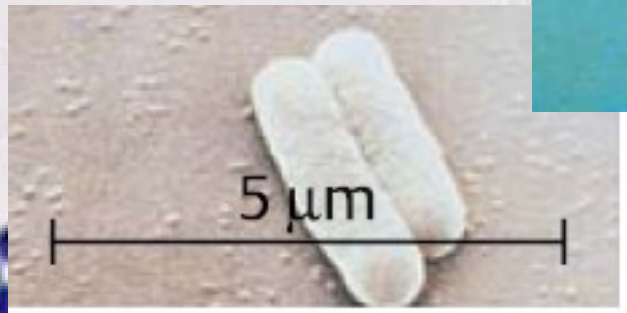
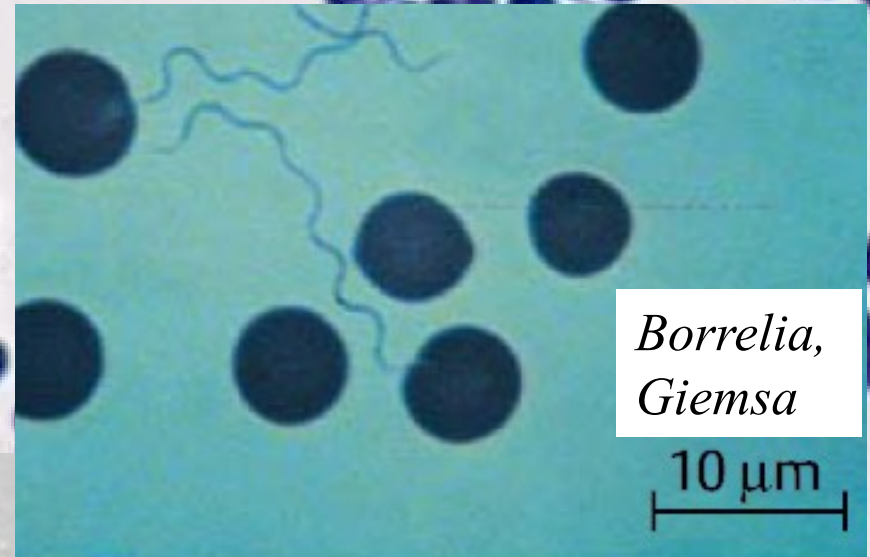
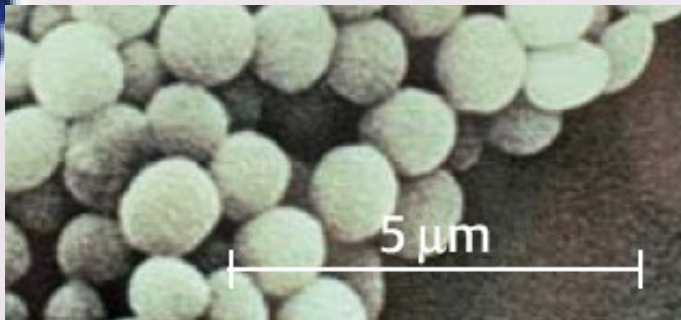

ARTWORK | IMAGES.COM / CORBIS

Tvary bakteriálních buněk optimální hydrodynamické vlastnosti využití přístupných živin

poměr povrch/objem

- ♦ největší - kulaté buňky
- ♦ dlouhé tenké buňky - menší

Velký povrch buňky vůči jejímu objemu

Př: kok o průměru $2\ \mu\text{m}$ - povrch $12\ \mu\text{m}^2$

- objem $4\ \mu\text{m}^3$

- poměr povrchu ku objemu je pak $12:4 = \underline{\underline{3 : 1}}$

Proti tomu:

eukaryotická buňka o průměru $20\ \mu\text{m}$

- povrch $1200\ \mu\text{m}^2$

- objem $4000\ \mu\text{m}^3$

- povrch:objem je $1200:4000 = \underline{\underline{0.3 : 1}}$

Velikost bakterií a) nejmenší

Nejmenší rody: *rickettsie* a *mykoplasmata*, *Nanobacterium*

- *Mycoplasma*:

Schopny samostatného růstu!

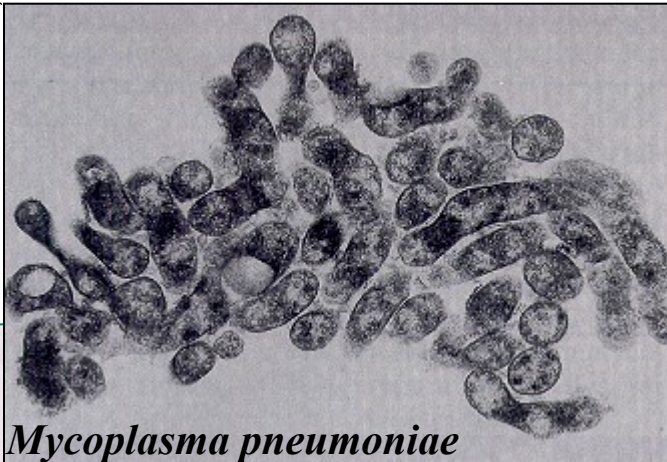
= nejmenší volně žijící bakterie

Nebezpečí: prochází
protibakteriálními
filtry!

0,2-0,8 μm

- bez buněčné stěny

(= amorfní a nebarvitelné na b.s.)

Mycoplasma pneumoniae

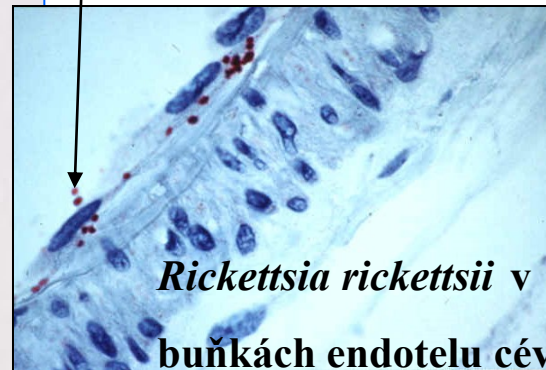
- *Rickettsie*

Nerostou mimo hostitelskou buňku!

0,3-0,8 μm G- koky až tyčinky

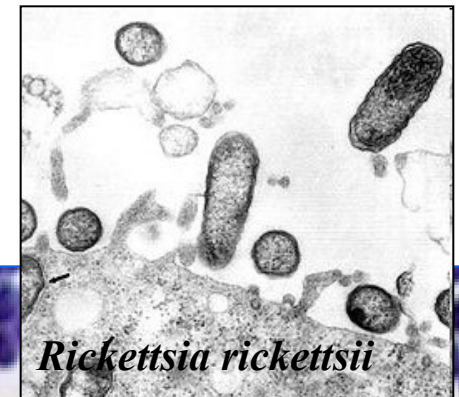
Barví se červeně dle Giemsky,
podlouhlé b. polárně.

- b.s. podobná bakteriální

Rickettsia rickettsii v

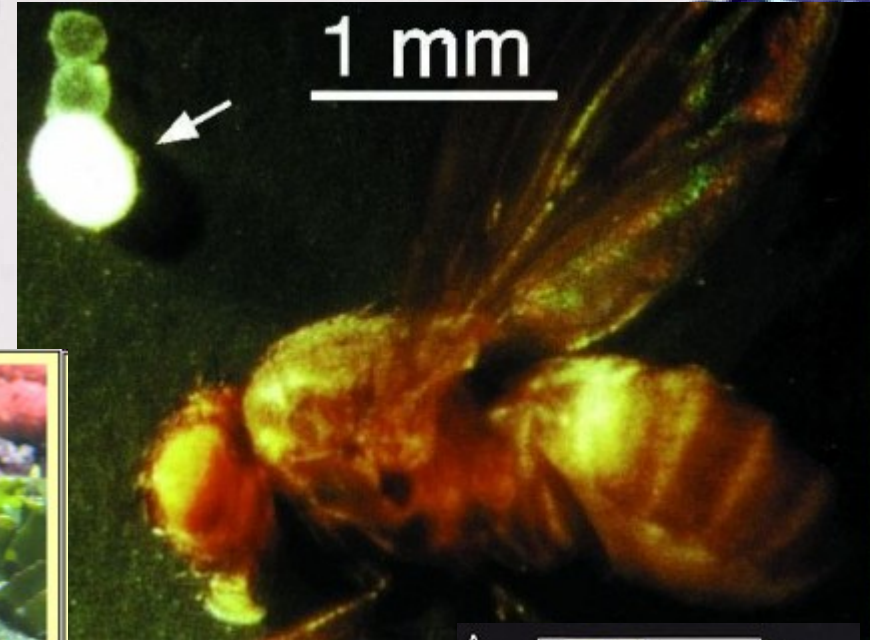
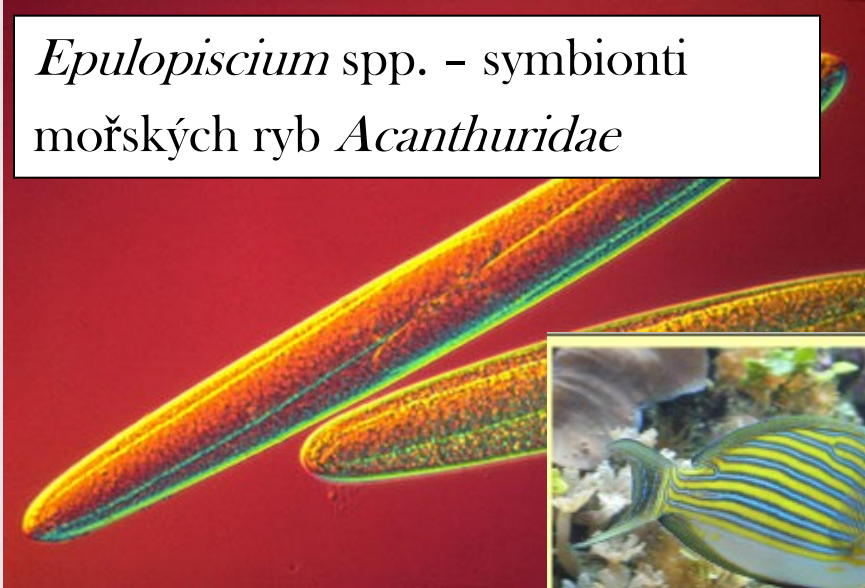
buňkách endotelu cév

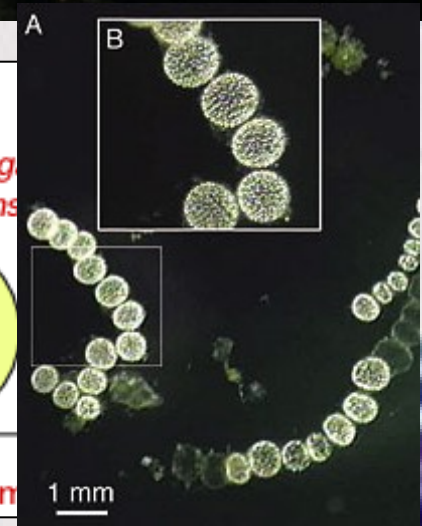
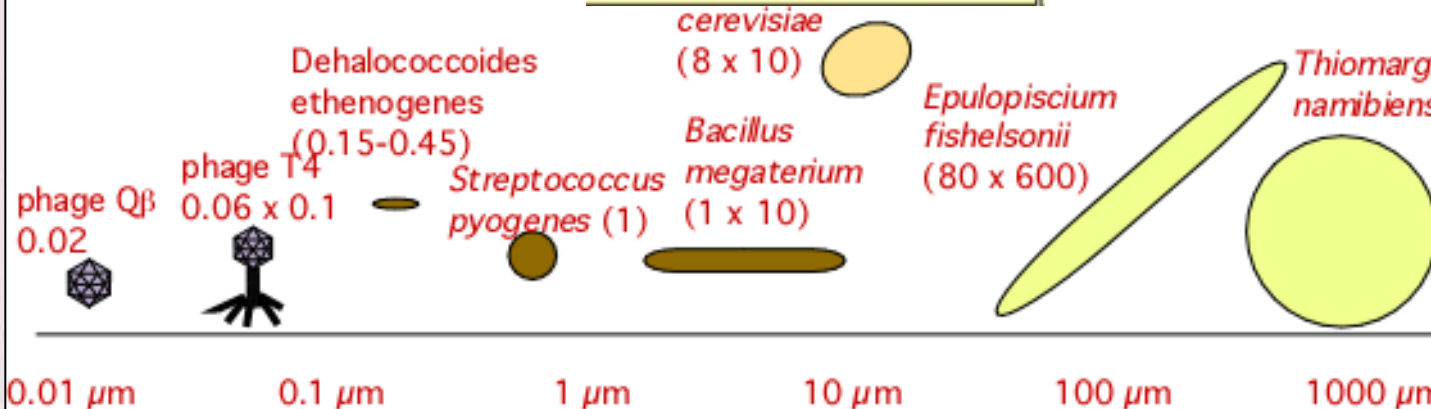
Rickettsia rickettsii

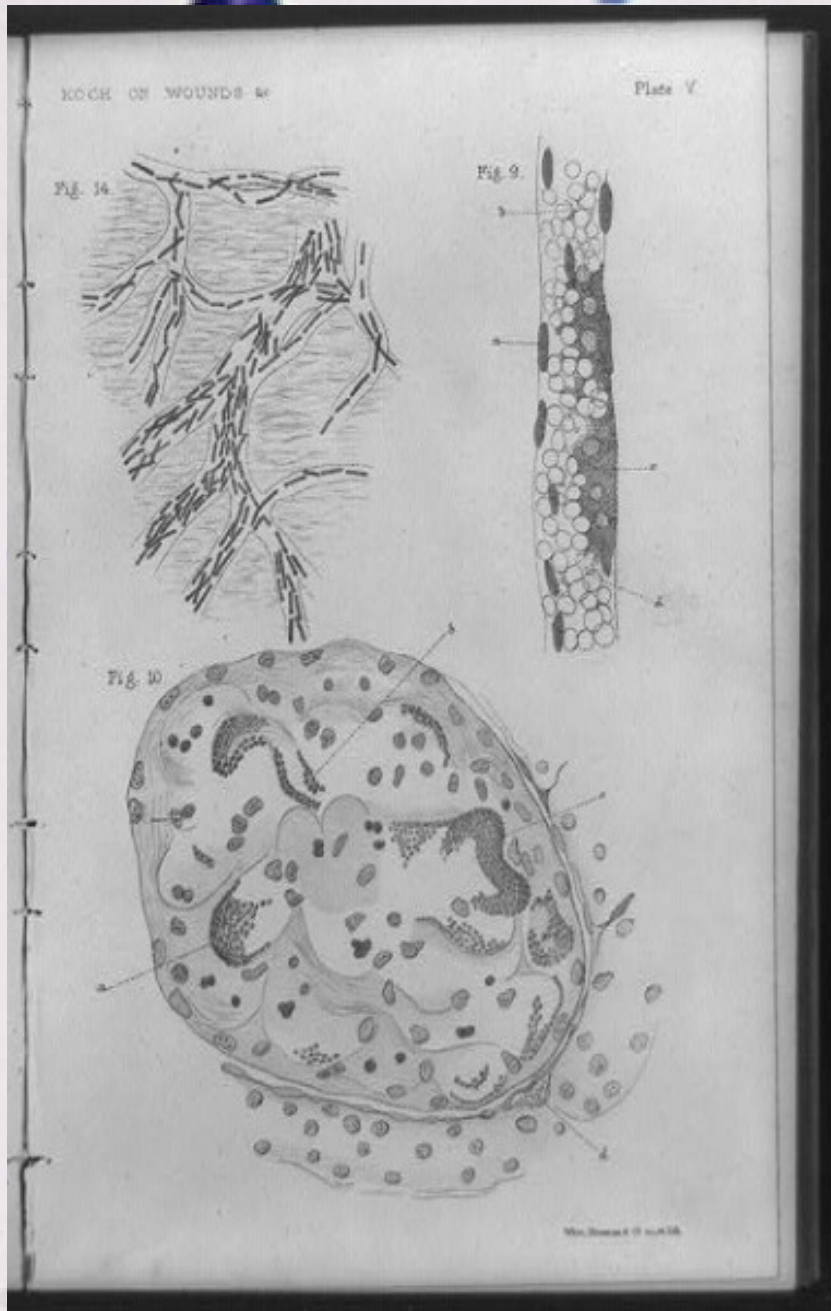
Velikost bakterií b) největší

Epulopiscium spp. – symbionti
mořských ryb *Acanthuridae*

Acanthurus lineatus, the striped surgeonfish

Bacteria found in wounds as drawn from a photomicrograph

Illus. in:
Investigations into the etiology of traumatic infective diseases / Robert Koch. London: New Sydenham Society, 1880, pl. 5.

Koky

Geneticky kódováno dělení v rovinách a odloučení samostatné buňky.

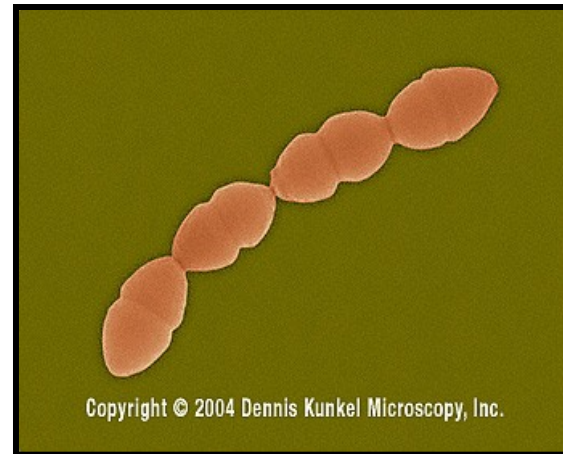
Spojení buněčnou stěnou – Van Der Waalsovy síly

• oploštělé

Neisseria meningitidis – G-
meningitida,
Waterhouse-Friderichson syndrom

zašpičatělé

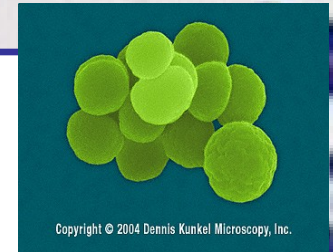
Streptococcus pneumoniae – G+
- pouzdra
Infekce horní části dých.traktu
(bronchitida, laryngitida, sinusitida,
otitis media) i dolní části (pneumonie).

v závislosti na rovině dělení :

- **diplokoky** - jedno dělení v jedné rovině i shluky (dle náboje buňky a živin)

Neisseria gonorrhoeae, G-

Copyright © 2004 Dennis Kunkel Microscopy, Inc.

- **streptokoky** - dělení jen v jedné rovině a dělí se každá buňka v řetízku. Jednotlivě, dvojice nebo řetízky (*Streptococcus*, *Lactococcus*)

- **tetrády** dělení ve dvou rovinách, málo časté, většinou přerůstají v balíčky (*Micrococcus luteus*)

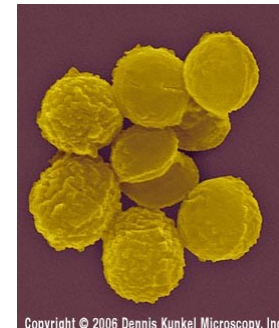
- **pakety, sarciny** dělení ve 3 na sebe kolmých rovinách po dělení zůstávají ve skupinách po 8

- **stafylokoky**

nepravidelné dělení

shluky, hrozníčky

typ shluku **charakteristický** pro každý druh, v prostředí **bohatém živinami** se tvoří **více** shluků

Copyright © 2006 Dennis Kunkel Microscopy, Inc.

Micrococcus luteus

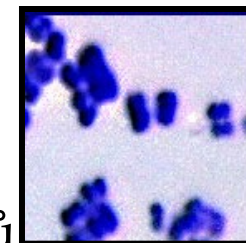
G+

Copyright © 2007 Dennis Kunkel Microscopy, Inc.

Lactococcus lactis

G+

Sarcina

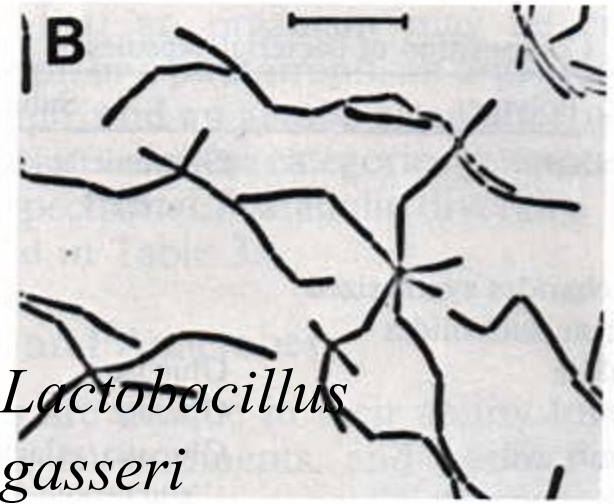
Staphylococcus aureus

Charakter shluků závisí na způsobu dělení bakteriálních buněk

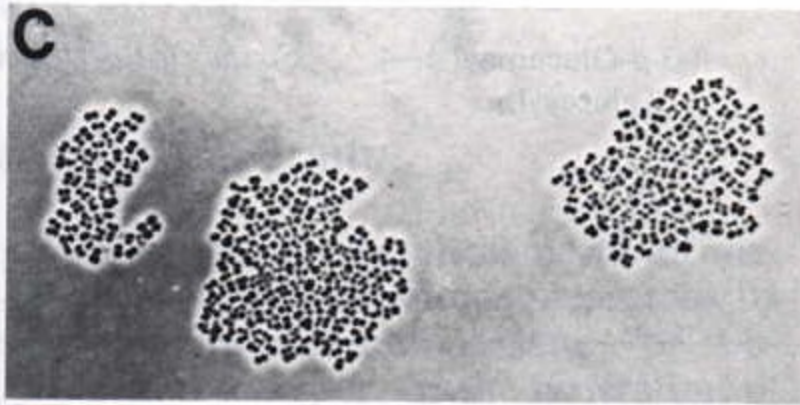
- příčiny tvorby jednotlivých typů shluků u jednotlivých skupin bakterií nejsou jasné
- myxobakterie – **produkce extracelulárních enzymů** a lyze nerozpustných makromolekul
- jiná **distribuce živin** dovnitř shluku buněk

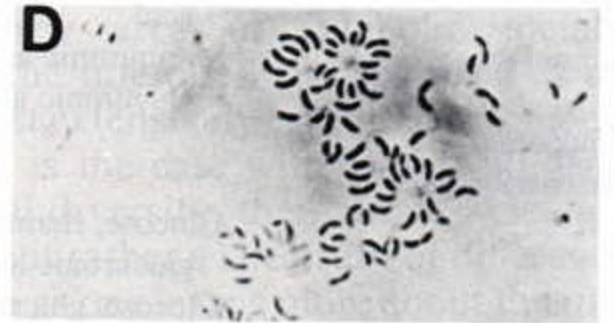
Streptococcus lactis

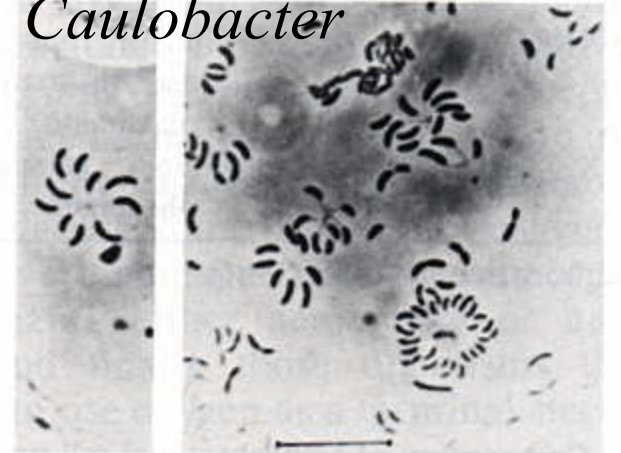
Lactobacillus gasseri

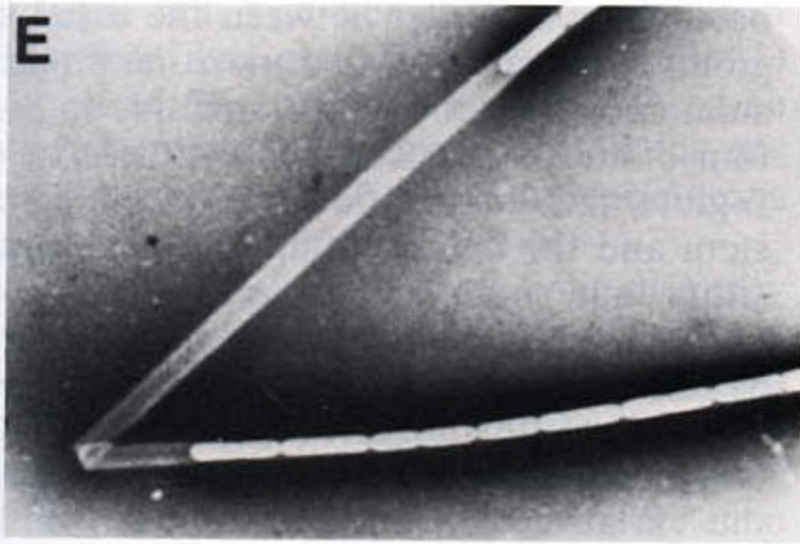

Stomatococcus mucilaginosus

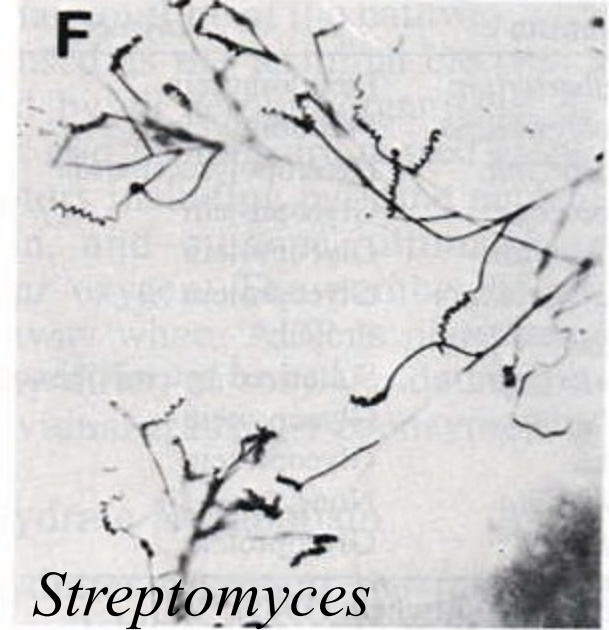
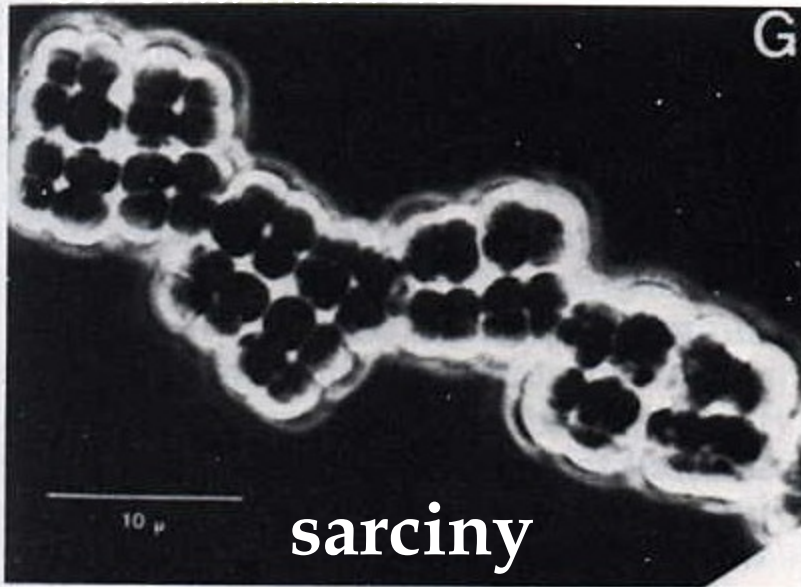

Caulobacter

Sphaerotilus

Streptomyces

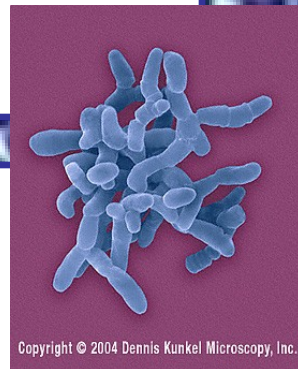
*Amoebobacter
pedioformis*

Salmonella typhi

Tyčinky, tyčky

Dělení jen v 1 rovině, vždy jen příčně.
U bacilů poměr délka/šířka větší než 0,5.

Mycobacterium paratuberculosis

rovné (většina bakterií, *E.Coli*, *Salmonella*...)

krátké (kokobacily viz níže)

dlouhé - vlákna (*Erysipelothrix*, *Actinomyces*)

štíhlé (*Mycobacterium tuberculosis*, *Clostridium tetani*)

robustní (r. *Lactobacillus*, *Clostridium perfringens*)

rozštěpené (r. *Bifidobacterium*)

větvící se (r. *Nocardia*, *Actinomyces*)

E. coli

Bifidobacterium

zakřivené (*Vibrio*, *Campylobacter*) *Vibria* – různě prohnuté na jednu stranu, divoké kmeny více než sbírkové. Mikroskopie: vždy jednotlivě, dvojice jen na konci buněčného cyklu.

Vibrio

s rovnými až konkávními konci (*Bacillus anthracis*)

vřetenovité (r. *Fusobacterium*)

kyjovité (r. *Corynebacterium*)

pleomorfní (viz níže)

Copyright © 2004 Dennis Kunkel Microscopy, Inc.

Actinomyces virosus

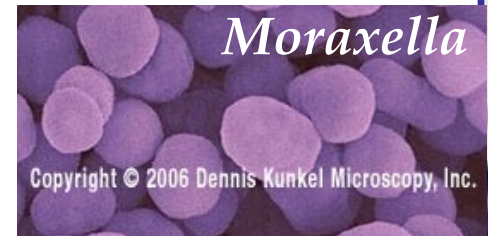
Copyright © 2006 Dennis Kunkel Microscopy, Inc.

Tyčinky

Dělí se typicky jen podél své krátké osy a zůstávají většinou odděleně;

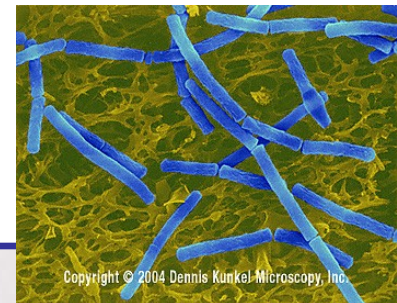
- Diplobacily:

tyčky ve dvojicích s kratšími konci u sebe (např. rod *Moraxella*)

- Streptobacily:

Tyčky, které zůstávají v řetízku po dělení (např. *Streptobacillus moniliformis*, *Erysipelothrix rhusiopathiae*, *Bacillus*, *Lactobacillus*)

Palisádovité uspořádání

- v podobě klád či římských číslic

(rod *Corynebacterium*, *Mycobacterium* a tzv. nokardioformní bakterie - *Nocardia asteroides*, *Arcanobacterium haemolyticum*, *Rhodococcus equi*)

Palisády - vznikají rozpadem řetízku u buněk produkujících palisádový enzym, buňky pak sekundárně spojeny nábojem

- palisády existují v prostředí vždy krátce (výskyt proteáz)

Korynebakteria - G+ FANA tyčinky

„havraní křídla“, palisády, X, Y, rozsypaný čaj...kyjovité buňky

- a) *Corynebacterium diphtheriae* - gramlabilní
- b) *C. ulcerans* - primárně zvířecí; čl.- kožní záněty
- c) difteroidy - kožní flora

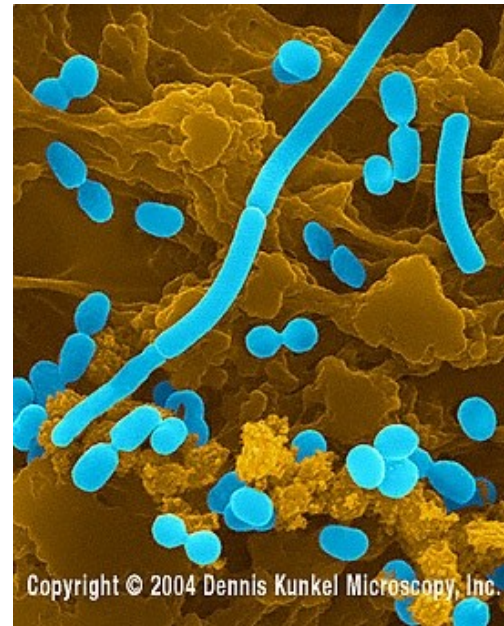
Kokobacily

kokobacily a kokotyčky dvojice nebo shluky, nikdy řetízky

- *Bordetella pertusis*, *Kingella*, *Acinetobacter*

Bordetella holmesii

Acinetobacter spp.

Další tvary tyčinek

Mycelium tvořící - aktinomycety, streptomycety

Prostéky tvořící

prostéka - buněčný výběžek s cytoplazmou, ohraničený cytoplazmatickou membránou a buněčnou stěnou
(*Filomicrobium, Hyphomicrobium*)

Pupeny tvořící (pučení)

Pupeny na rozdíl od kvasinek vždy na krátké straně, pučí většinou tyčky. **Pupen vždy opouští mateřskou buňku.**

U pučících i příčné dělení.

(*Ancalomicrobium, Blastobacter, Hyphomonas*)

Spirálovité

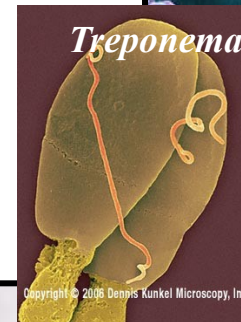
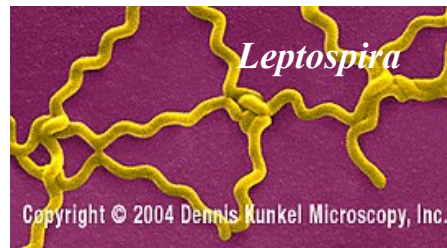
nepravidelné (rody *Spirillum, Helicobacter*)

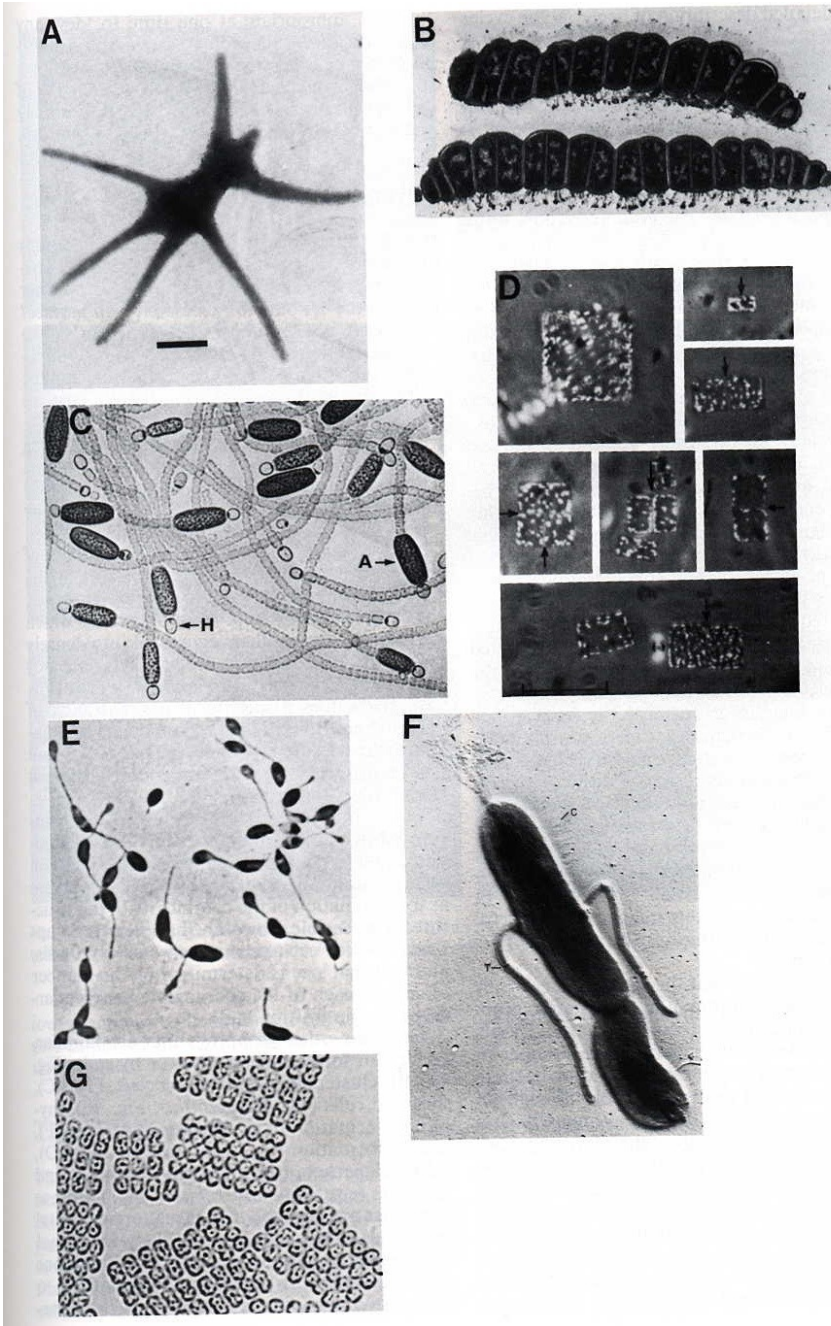
hrubé (r. *Borrelia*)

jemné (r. *Treponema*)

jemné se zahnutými

konci (r. *Leptospira*)

Prosthecomicrobium

Simonsiella

Cylindrospermum

Rhodomicrobium

Asticacaulis

Thiopedia rosea

Spirilly – určitý a konstantní počet závitů
(– max 5-7.) a vždy stejné stoupání

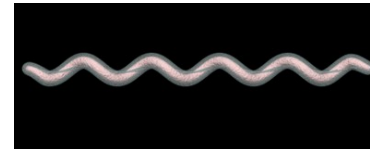
Pohyb a udržování počtu závitů vždy dle osového vlákna, závitů jen v 1 rovině, relativně tenké buňky.

Spirochety – více závitů ve 2 či 3 rovinách, tlustší buňky.

Bičíky v horním periplazmatickém prostoru, **axiální bičíky** vidíme až na řezu (jeden až několik desítek).

Undulující membrána – bílkovina + sacharid v 1 rovině, výlučně u vodních.

U spiril i spirochet bičíky vždy na koncích, jednotlivě či ve svazku. Pokud spojení buněk, **tak háčkem**, ne plochou. Pro pozorování se využívá mikroskopie v zástinu. Mikroskopie: buňky vždy jednotlivě.

Bakterie monomorfní

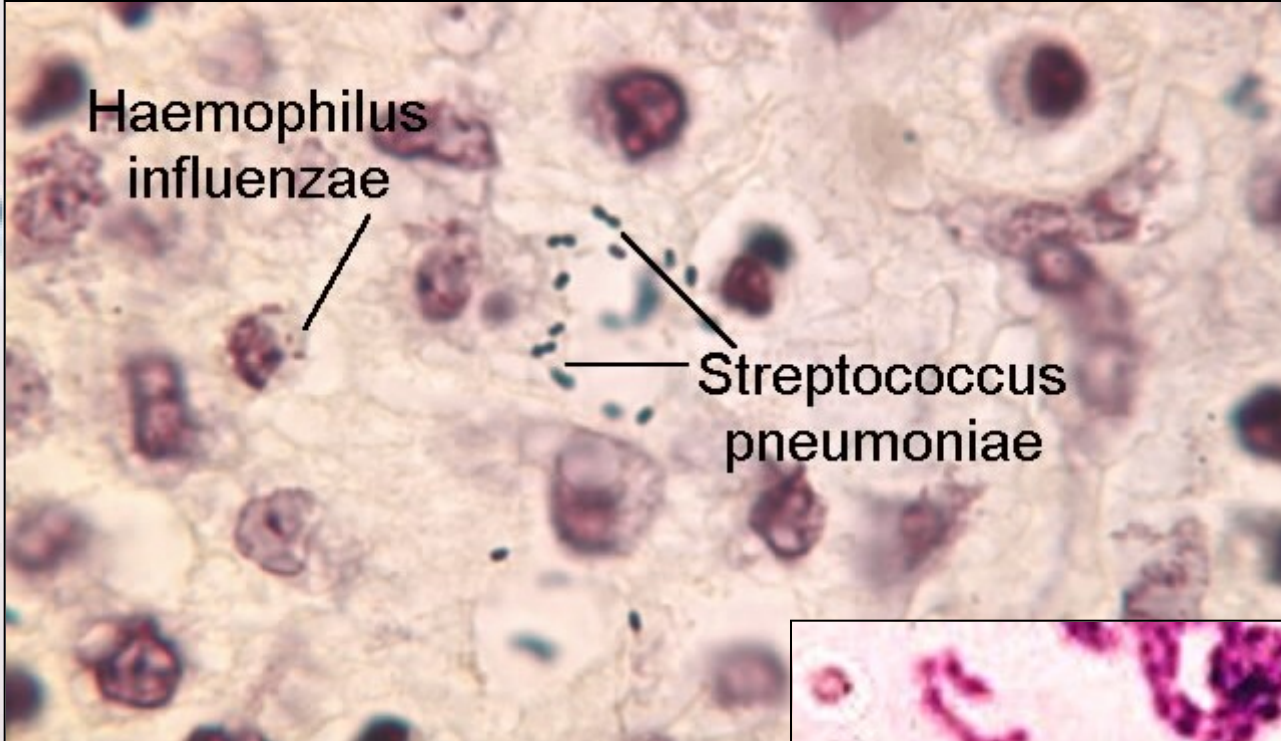
existence jedné morfologické formy nezávisle na podmínkách růstu

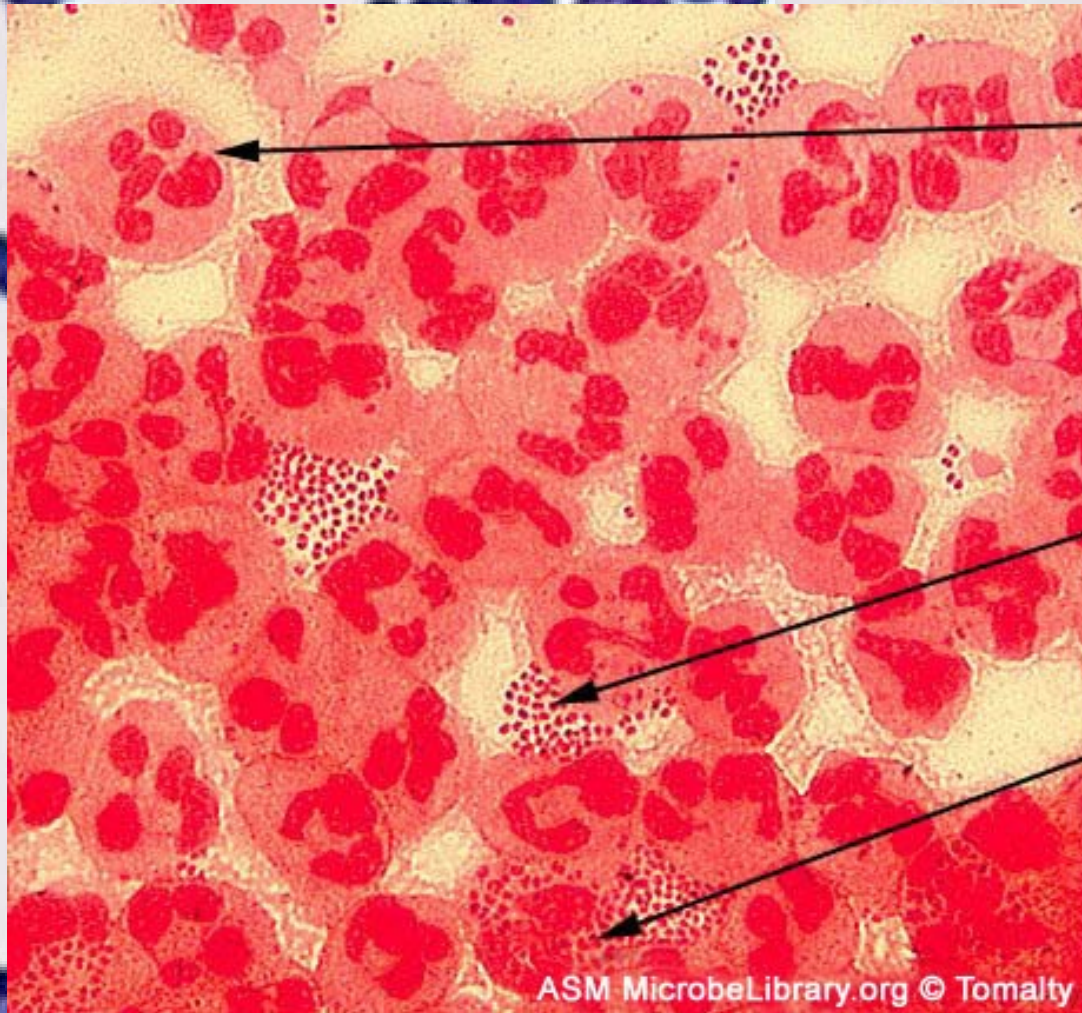
Bakterie pleomorfní (mnohotvaré, pleiomorfní)

existence odlišných morfologických forem u téhož druhu či kmene (vlivem různých podmínek pro růst, často starší kultury)

příklady: *Corynebacterium diphtheriae*, *Mycoplasma pneumoniae*, *Rickettsia prowazeki*, *Rickettsia rickettsia*

1. **mykobakterie**
2. **corynebacterium** – plectridium (ztluštění terminálně) či clostridium (ztluštění centrálně), corynebacterium mikroskopie: jednotlivě, dvojice nebo shluk.
3. **aktinomycety** – mikroskopie: jednotlivě, dvojice nebo shluky. U streptomycet např. čím delší kutivace tím větší pleomorfismus.

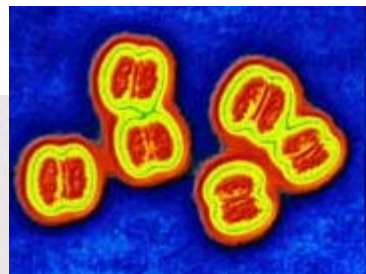

polymorphonuclear leukocyte

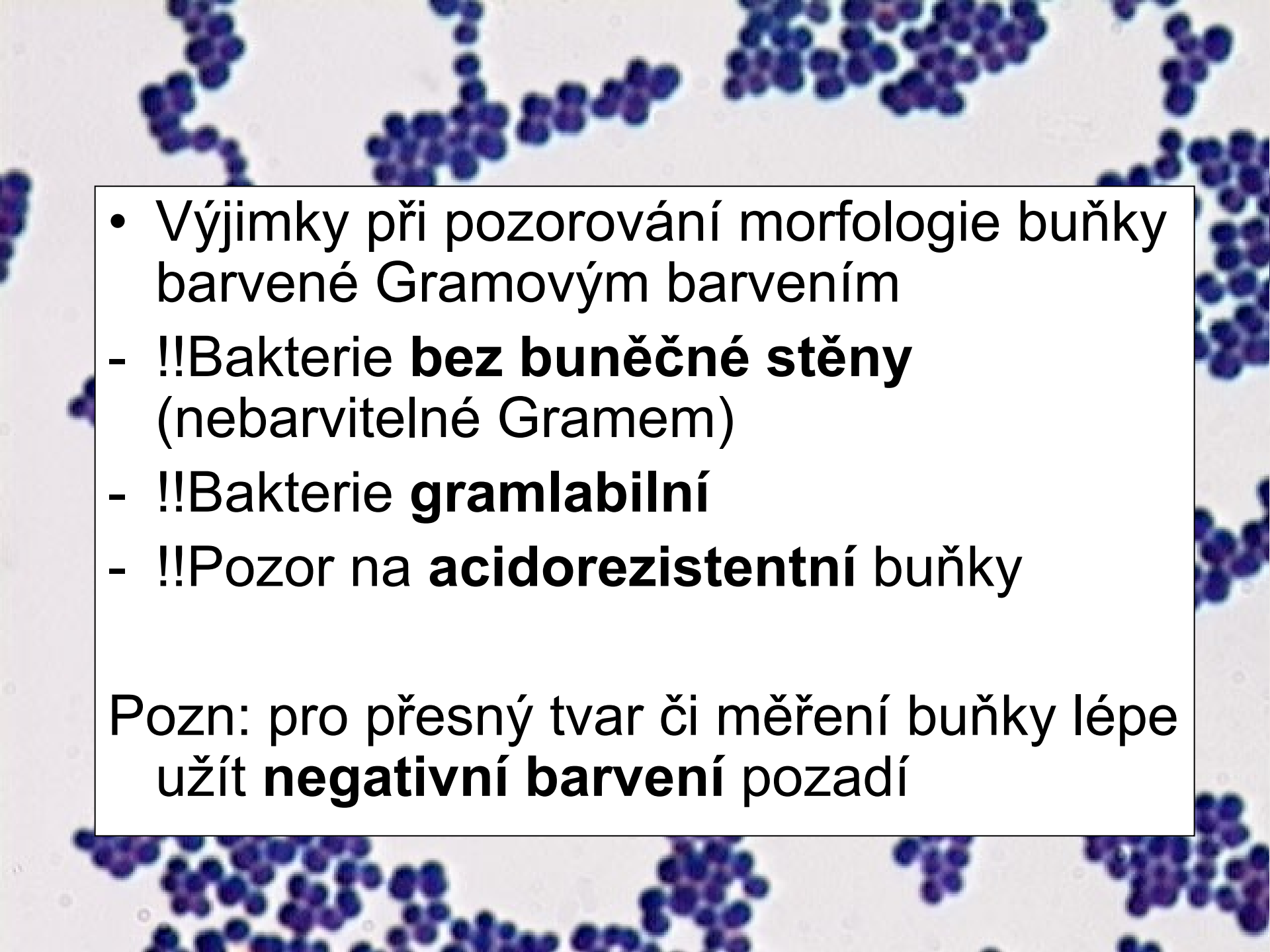
Extracellular gram-negative diplococci

Intracellular gram-negative diplococci

ASM MicrobeLibrary.org © Tomalty

Neisseria gonnorrhoea, meningitidis

-
- Výjimky při pozorování morfologie buňky barvené Gramovým barvením
    - !!Bakterie **bez buněčné stěny** (nebarvitelné Gramem)
    - !!Bakterie **gramlabilní**
    - !!Pozor na **acidorezistentní** buňky

Pozn: pro přesný tvar či měření buňky lépe užít **negativní barvení** pozadí

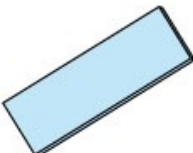
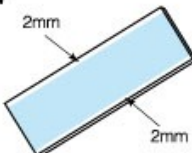
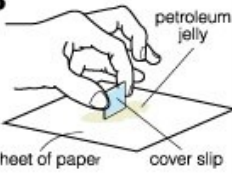
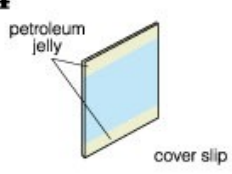
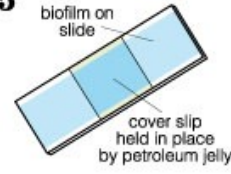
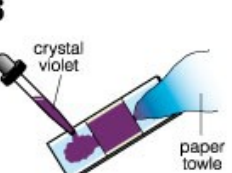
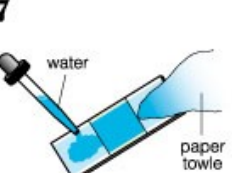
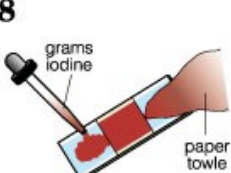
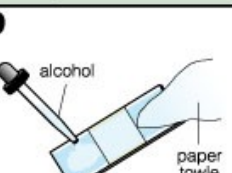
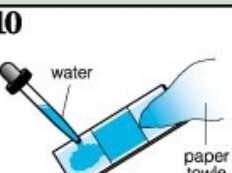
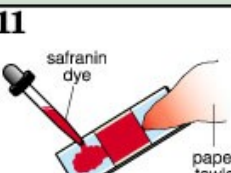
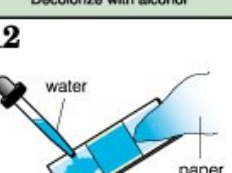
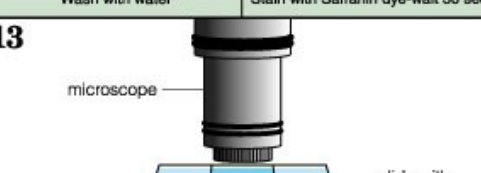

Bakterie bez buněčné stěny

- Sekundární ztráta b.s.
- Mutací tzv. „L-formy“ bakterií (G+ i G-)
- Primárně sférický tvar, ale i jiný
- Žijí v osmoticky stabilním prostředí (př. parazit *Mycoplasma*)
- Větš. specifická stavba membrány
- Malý genom – nepotřebují enzymy biosyntéz

Bakterie nebarvitelné Gramem

- *Borrelia burgdorferi*
- *Borrelia recurrentis*
- *Bartonella henselae*
- *Chlamydia trachomatis*
- *Chlamydophila pneumoniae*
- *Chlamydophila psittaci*
- *Coxiella burnetii*
- *Ehrlichia chaffeensis*
- *Anaplasma phagocytophilum*
- *Legionella* sp.
- *Leptospira* sp.
- *Mycobacterium bovis*
- *Mycobacterium tuberculosis*
- *Mycobacterium avium*, *Mycobacterium intracellulare*
- *Mycobacterium kansasii*
- *Mycobacterium leprae*
- *Mycobacterium marinum*
- *Rickettsia rickettsii*
- *Orientia tsutsugamushi*
- *Treponema pallidum*

GRAM STAINING	1 	2
	Flow Through Procedure	Wipe bottom of biofilm slide clean
3 	4 	5
Build up a ridge of petroleum jelly on the top and bottom of a cover slip	Cover slip with petroleum jelly	Biofilm on slide with cover slip
6 	7 	8
Add crystal violet-wait 30 sec.	Wash with water	Add Grams Iodinet-wait 1.5 min.
9 	10 	11
Decolorize with alcohol	Wash with water	Stain with Safranin dye-wait 30 sec.
12 	13 	
Wash with water	Examine under oil immersion through the cover slip	

Barviva soutěží o ionty na buněčném povrchu

- Při neutrálním pH
buněčné bílkoviny většinou na **alkalické straně izoelektrického bodu**
Proto barvíme bazickými barvivy - methylenová modř, krystalová a genciánová violeť, fuchsin, safranin.
- Bazická barviva - barvicí složka v **kationtu** (methylenová modř - tetramethylthionin hydrochlorid).
Reakce = výměna iontů, bazické barvivo nahradí kation adsorbovaný na buňce
- Kyselá - v **aniontu** (eosin - sodná sůl tetrabromfluorescinu)
- Buněčná suspenze -
amfoterní, tvoří vazby s
bazickými barvivy - nad izoelektr. bodem
s kyselými - pod izoelektr. bodem

amfoterní látka

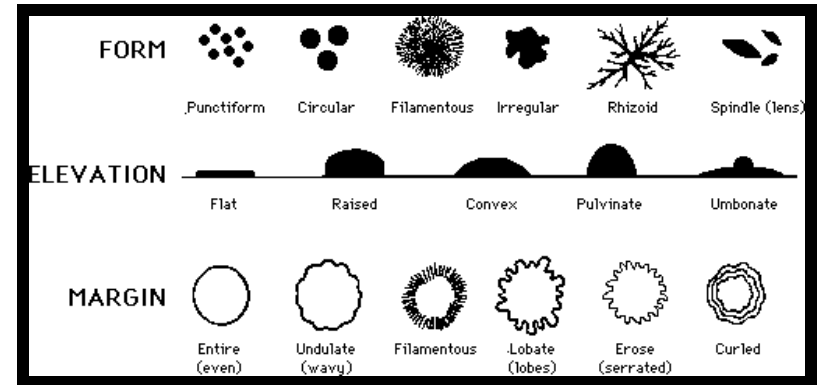
- Amfolyt
- látka, jejíž molekula má více různých polarizovatelných skupin a může se proto chovat jako kation i anion v závislosti na pH roztoku.
- Typickými amfoterními látkami jsou např. aminokyseliny.

Morfologie kolonií

Charakteristická pro daný bakteriální druh

- **Kolonie** – tvorba a stavba, uspořádání (organizace) a dorozumívání (komunikace).
- Mezikoloniální vztahy a vlivy – **komunikace** mezi jednotlivými koloniemi.
- Závislost **na době kultivace, teplotě a výživě.**
- Kolonie bakteriální = společenství buněk vzniklé obvykle na povrchu pevné kultivační půdy z třeba i jediné životaschopné buňky.

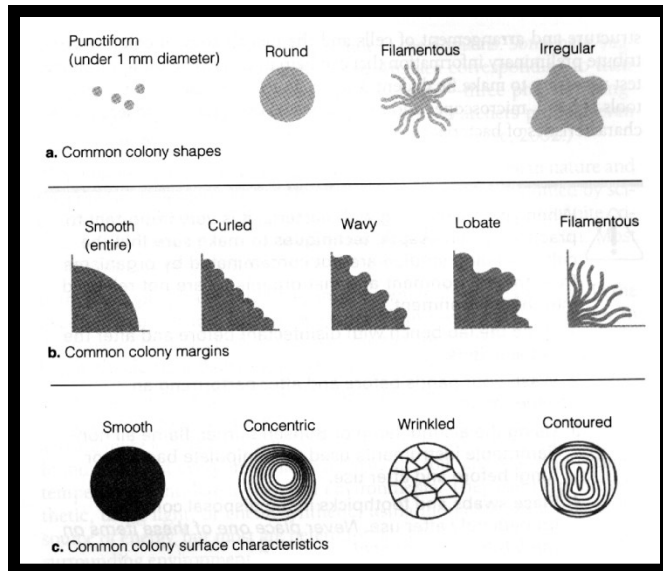
Velikost (průměr; mm)

Tvar – kolonie pravidelná kulatá, oválná, nepravidelně laločnatá, vláknitá, rhizoidní, plazící se

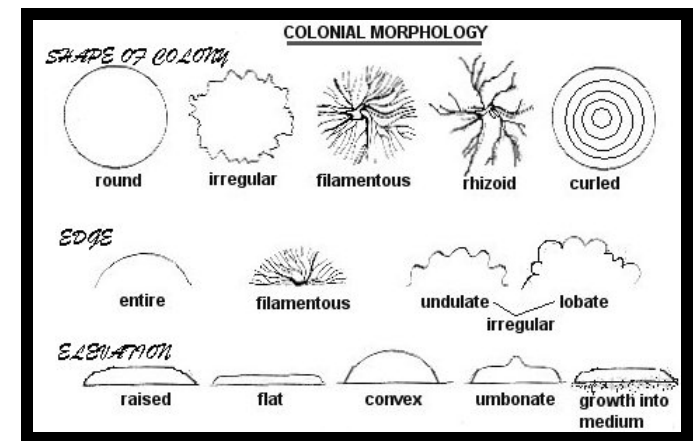
Profil – kolonie vyvýšená, plochá, pupkovitá, miskovitá ...

Okraje – pravidelné, filiformní, laločnaté, okrouhlé ...

Povrch – hladký, lesklý (S - fáze), matný, drsný (R- fáze)

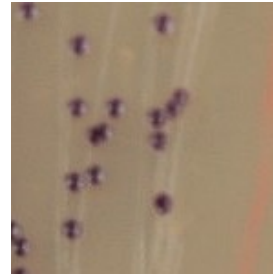
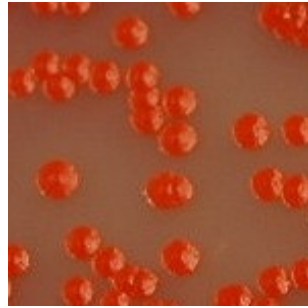

Transparence
 Vůně, zápach
 Tvorba mycelia
 Změny media
 Barva
 Konzistence

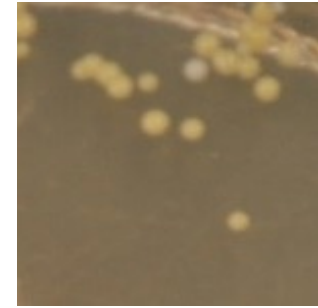

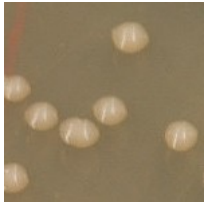
Serratia

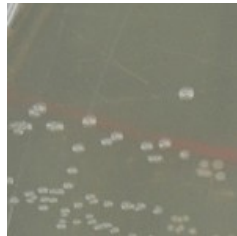
Chromobacterium violaceum
Kulaté, vypouklý profil,
pravidelné okraje

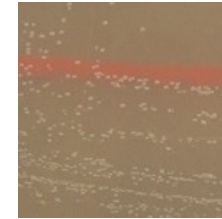
Micrococcus luteus
Drobné = tečkovité,
pravidelné, vypouklé

Klebsiella ozanae
Kulaté kolonie

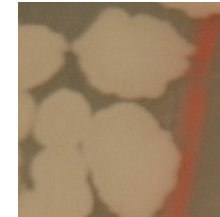
Enterococcus faecalis
Kulaté, vypouklý profil,
pravidelné okraje
Drobné – neúčinný metabolismus
Kultivace 3-4 dny

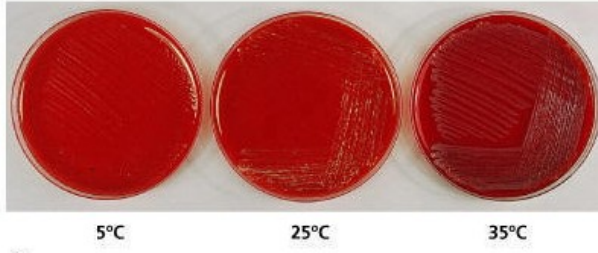
Lactobacillus plantarum

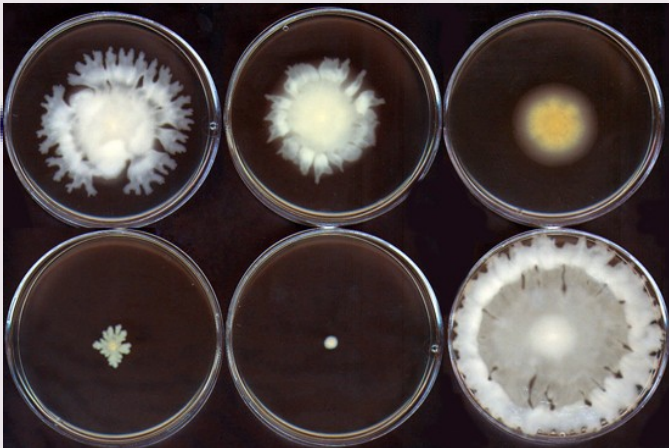
Salmonella
Jeden druh tvoří i **rozdílnou** morfologii kolonií

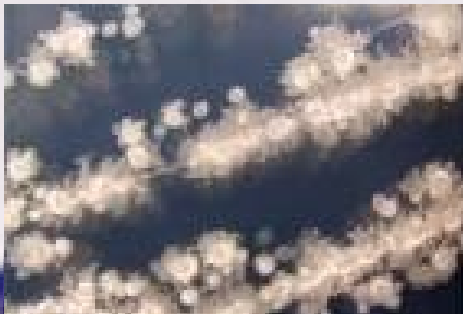
Bacillus cereus
Kolonie velké,
nepravidelné,
plochý profil, okraj vlnitý

Colony morphology of an exopolysaccharide-overproducing mutant of *P. fluorescens* CHA0.

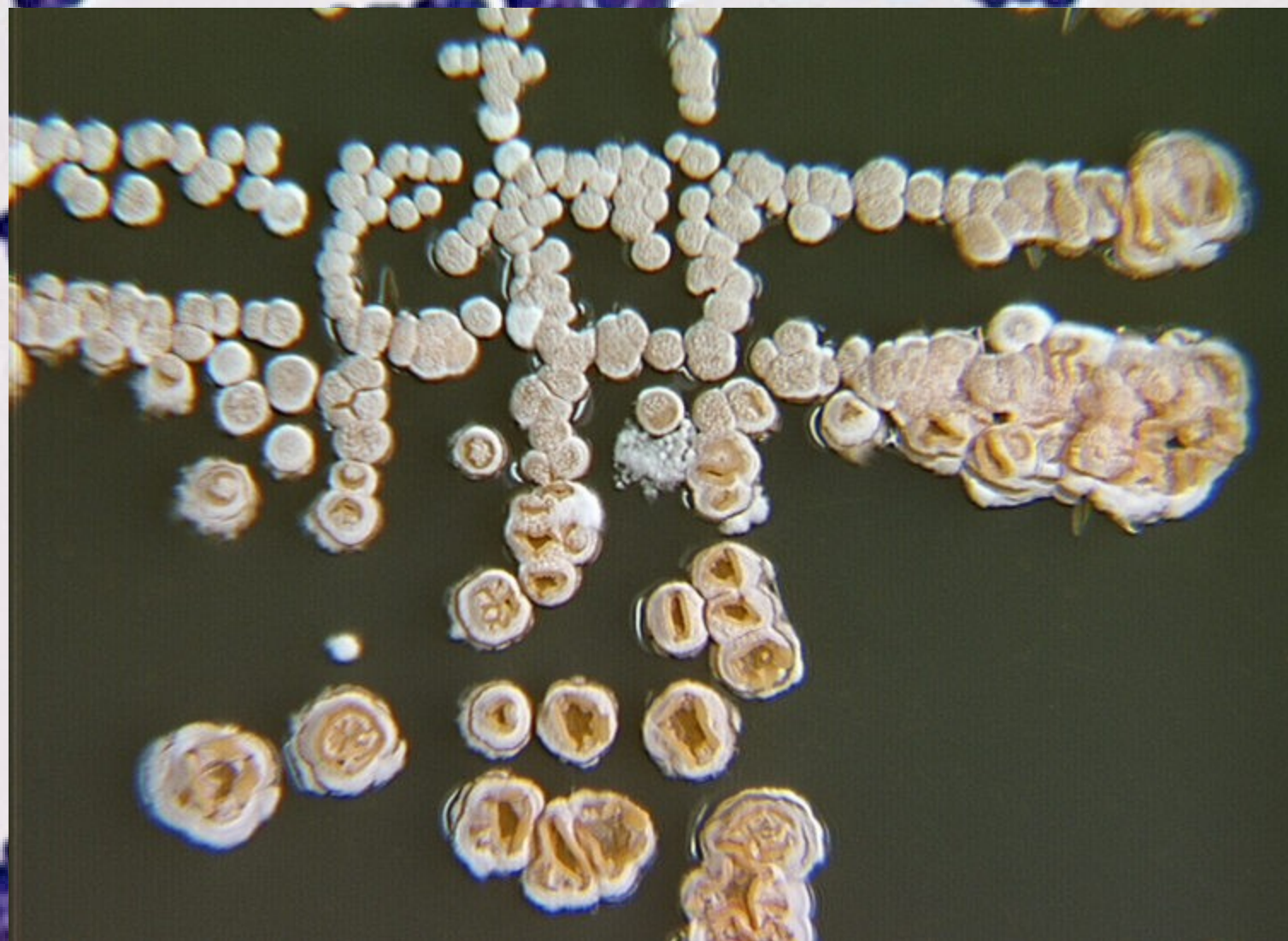
Surface motility patterns of mutant derivatives of *P. fluorescens* CHA0.

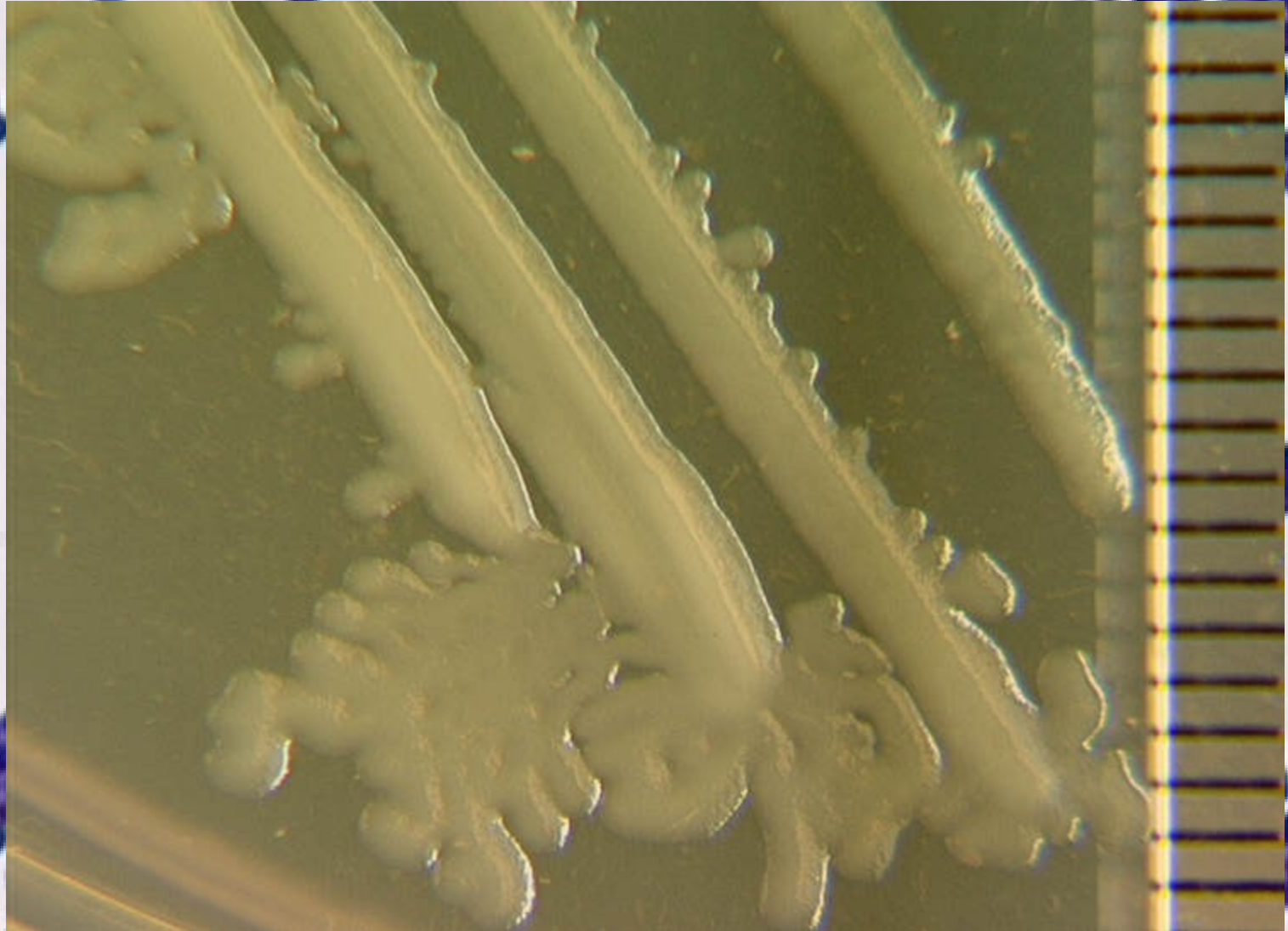
Bacillus licheniformis

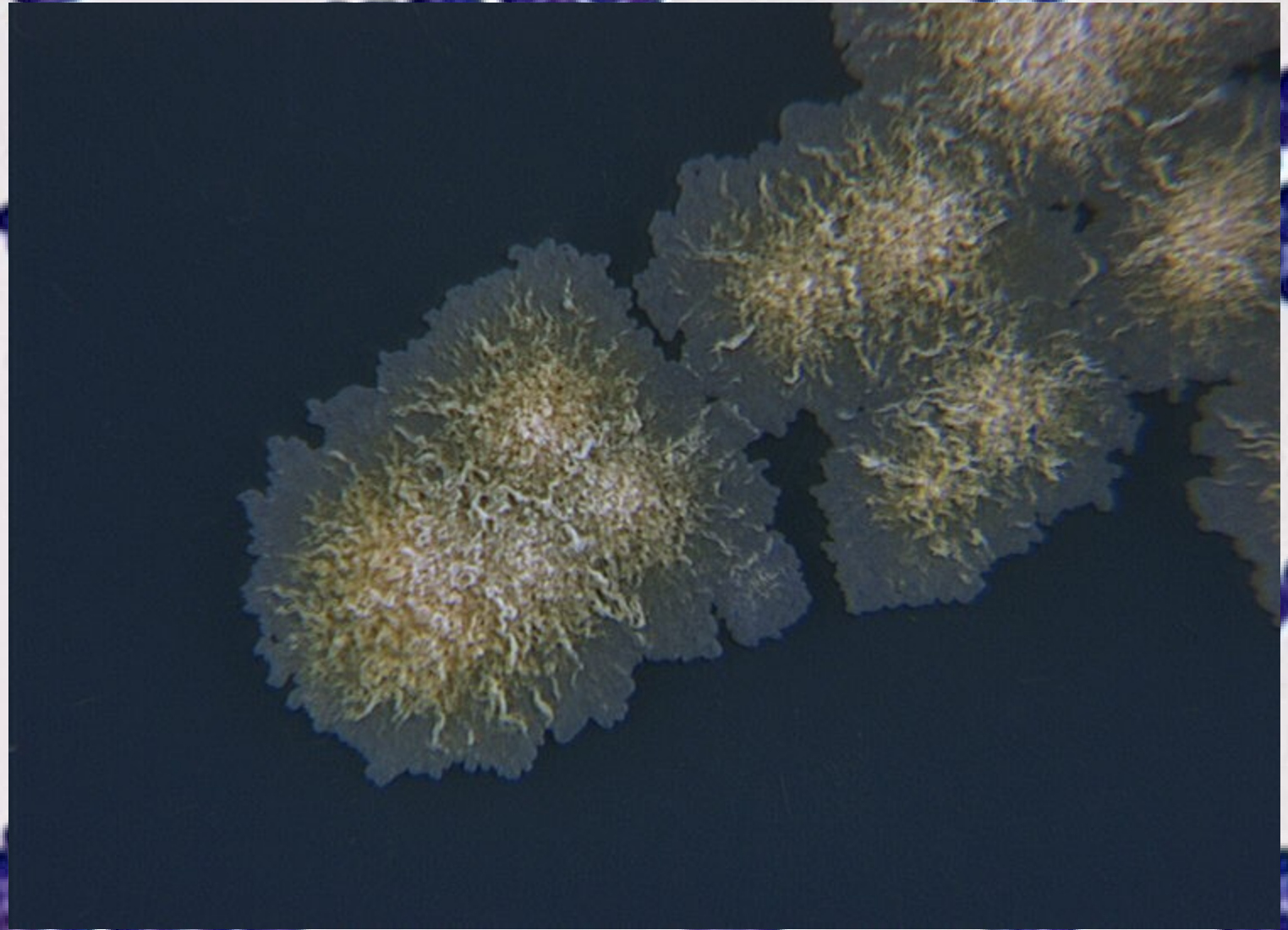

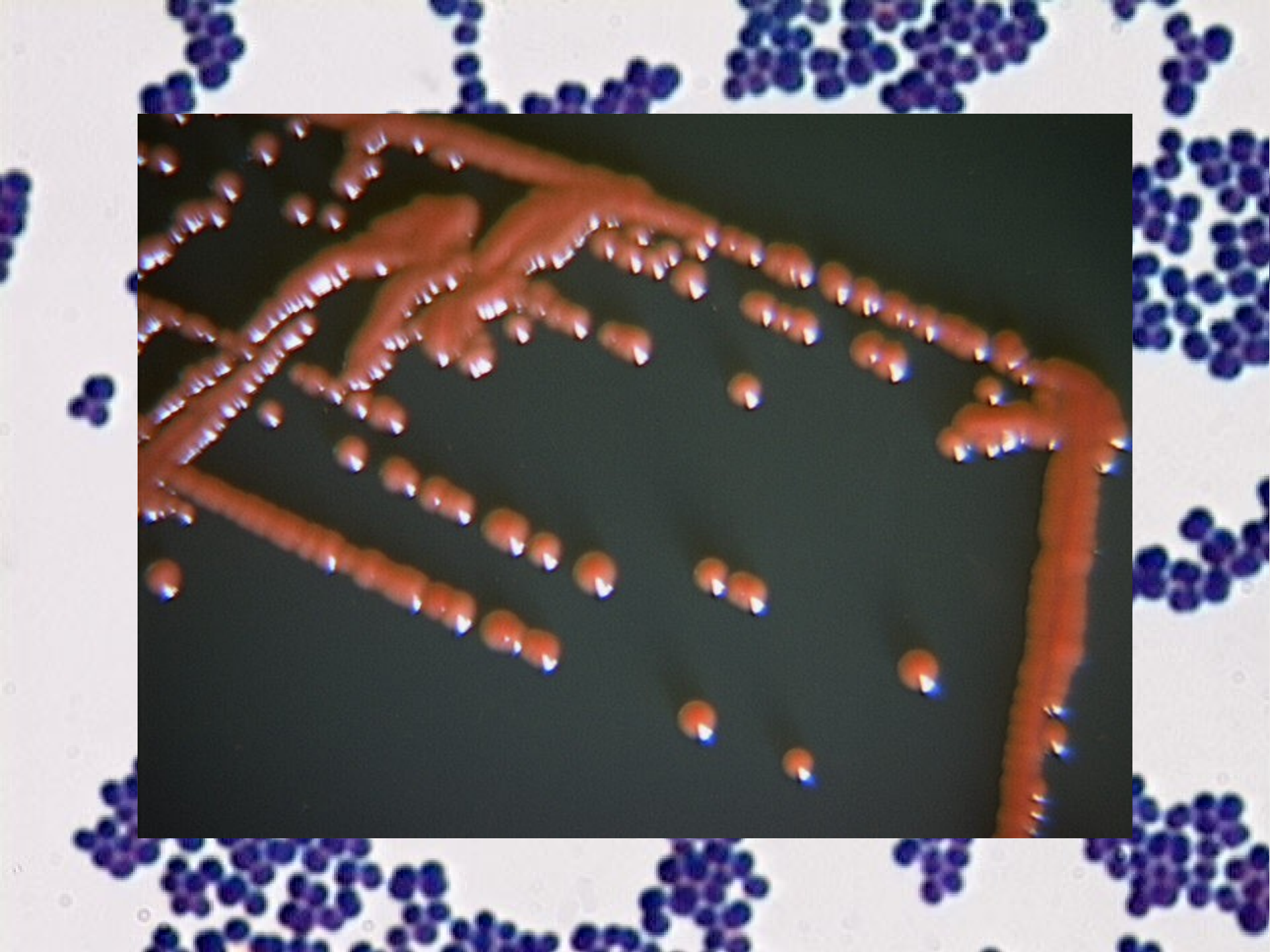
Proteus vulgaris

Definice bakteriálního druhu

- **bakteriální druh**

je **souborem bakteriálních kmenů sdílející stálé shodné vlastnosti** (fenotypové i genotypové – sekvence genů pro 16S rRNA, DNA-DNA hybridizace) a lišící se jimi od kmenů jiných validně popsaných druhů

- Druh se od fylogeneticky nejbližšího příbuzného (stanoveno genotypizačními metodami) musí lišit i fenotypově (fyziologické znaky – biochem. testy, chemotaxonomie)
- **Typové kultury** druhu musí být **kultivovatelné a jsou uloženy alespoň ve 2 světových sbírkách**
- Nekultivovatelné mikroorganismy popisovány jako tzv. *candidatus*

- Approved List of Bacterial Names (IJSB)
- Bacterial Nomenclature Up-to-Date:
<http://www.dsmz.de/bactnom/bactname.htm>

- Koncilium

International Commitee for the Systematics of Prokaryotes

definuje druh jako „organismus charakterizovaný souborem popisů a charakteristik hlavně analýz **genomu**. Jeden druh je tvořen koherentní skupinou individuálních **izolátů** s vysokým stupněm podobnosti v mnoha nezávislých vlastnostech testovaných za standardizovaných podmínek. Druh je taxonem, který je analyzován metodami **16S rDNA** a **DNA-DNA** hybridizací (DNA - typizačními metodami), dále pulzní gelovou ELFO, MS“ ...

- Nové druhy jsou tedy analyzovány pomocí těchto metod a pomocí vhodných statistických programů. To je rozdílem pojetí druhu např. u **1. a 2. vydání Bergey s Manual**.

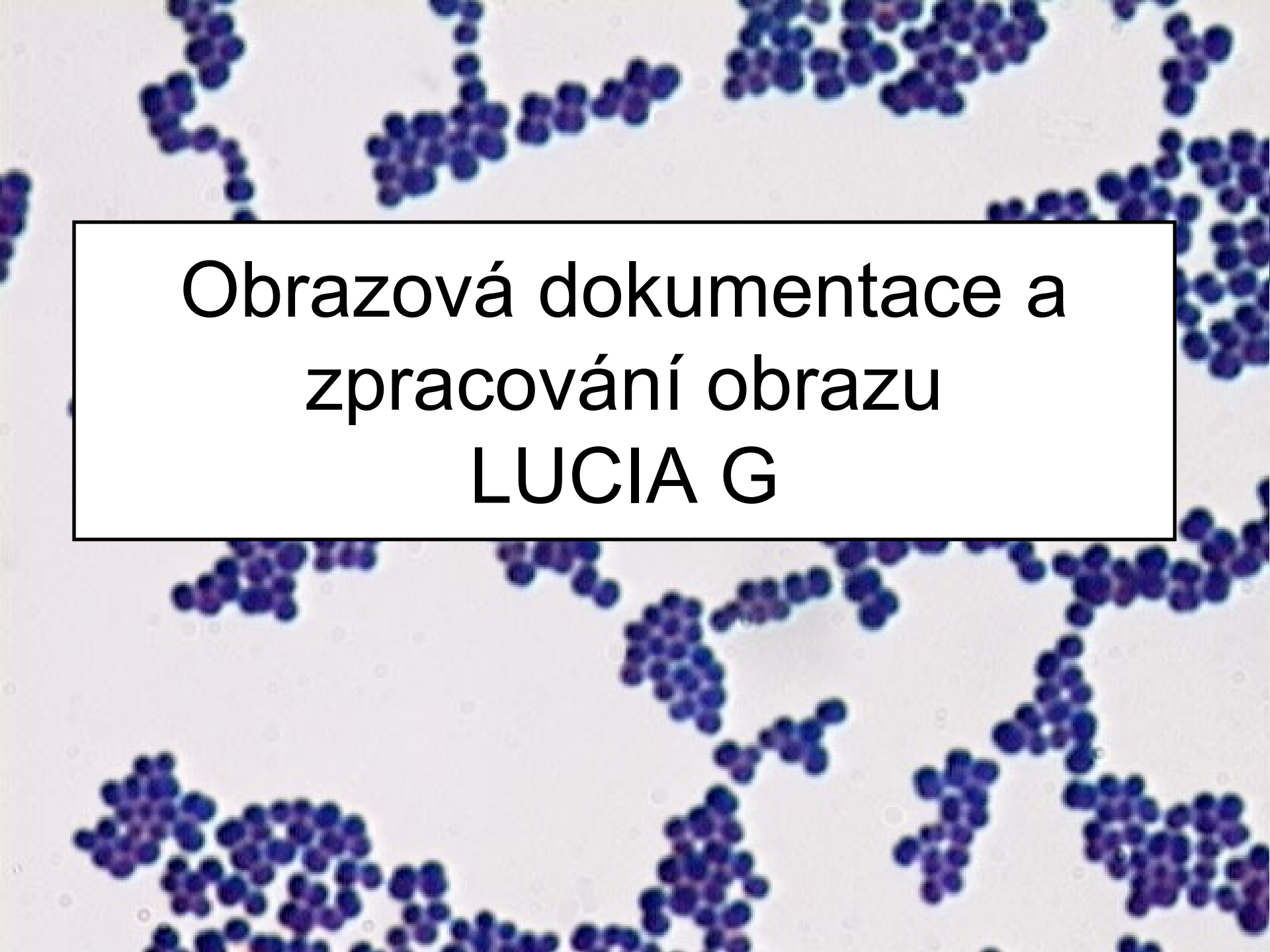
Polyfázická taxonomie:

- **Vandamme, P., B. Pot, M. Gillis, P. de Vos, K. Kersters, and J. Swings.** 1996. Polyphasic taxonomy, a consensus approach to bacterial systematics. Microbiol. Rev. **60**:407-438

Zajímavé zdroje a odkazy

- <http://www.microbelibrary.org/asmonly/details.asp?id=2566&Lang=English>
- <http://www.whoi.edu/oceanus/viewArticle.do?id=2539>
- <http://www.geocities.com/CapeCanaveral/3504/gallery.htm>

The background of the slide is a microscopic image showing numerous clusters of small, purple-stained spherical bacteria. The bacteria are arranged in various patterns, including chains and irregular clumps, against a light, slightly grainy background. The staining is a deep purple or violet color.

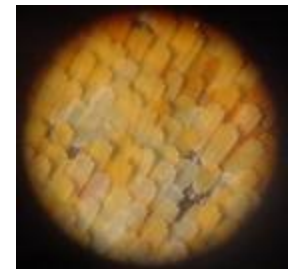
Obrazová dokumentace a
zpracování obrazu
LUCIA G

Rozdělení obrazu

Makrofoto (z binokulární lupy, např. kolonie) do $Z = 30:1$

Mikrofoto (z mikroskopu) Z nad 30:1

Microphoto
butterflywing

Zařízení

konvenční a digitální fotoaparáty, video- a digitální kamery

- o **konvenční** - snímaný prvek je políčko filmu, princip chemické reakce
- o **digitální** - snímaný prvek je CCD čip, CMOS, princip el. výboj

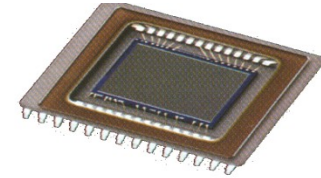
Jednotka **rozlišení** je pixel (bod výsledného obrázku;

kvalitní fotoaparát 3 – 6MP)

- Kamery RGB (red, green, blue) – nejčastěji tříčipová kamera, alternativa binokulární lupy

Doplňkové zařízení – stativ, osvětlení, počítač

Světlocitlivé snímací čipy

- **CCD / CMOS čip - snímá obraz za objektivem digitálního fotoaparátu**
- **Liší se ve 1) velikosti světločivné oblasti**
(palce, 1/2", 1/1.8", 1/2.7" a 1/3.6,,)
- **2) v rozlišení - skládají se až z miliónů jednotlivých buněk (pixelů, které registrují světlo a vyhodnocují jeho intenzitu)**
- U CCD i CMOS čipů důležitá **kvantová efektivita**
= jak moc světla převedeno na náboj
(záleží na charakteru každého pixelu i na vlnové délce světla)

CCD až 90 %, ale spíše 60 %, CMOS jen 25 % (podle lambda)

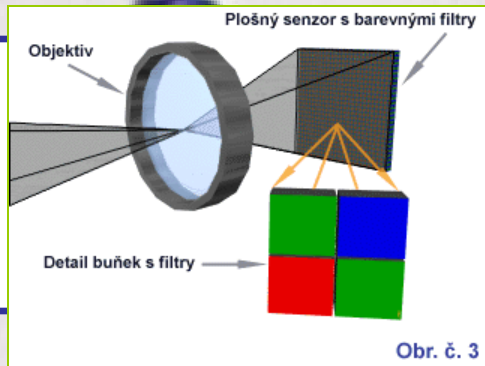
8 megapixelu od Samsungu

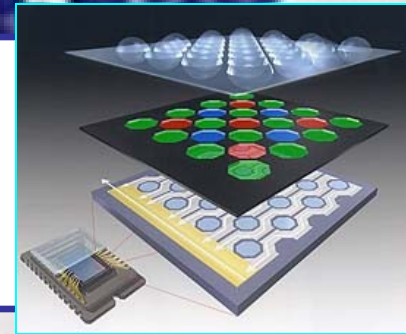
- CMOS technologie je s námi již od roku 1963
- CCD - Charged Coupled Device - 1969

Dr. Willard Boyle a Dr. George Smith
vyvinuli CCD čip v laboratořích Bell Laboratories 1969
2006 cena Charlese Starka Drapera (Národní akademie věd)

CCD čip

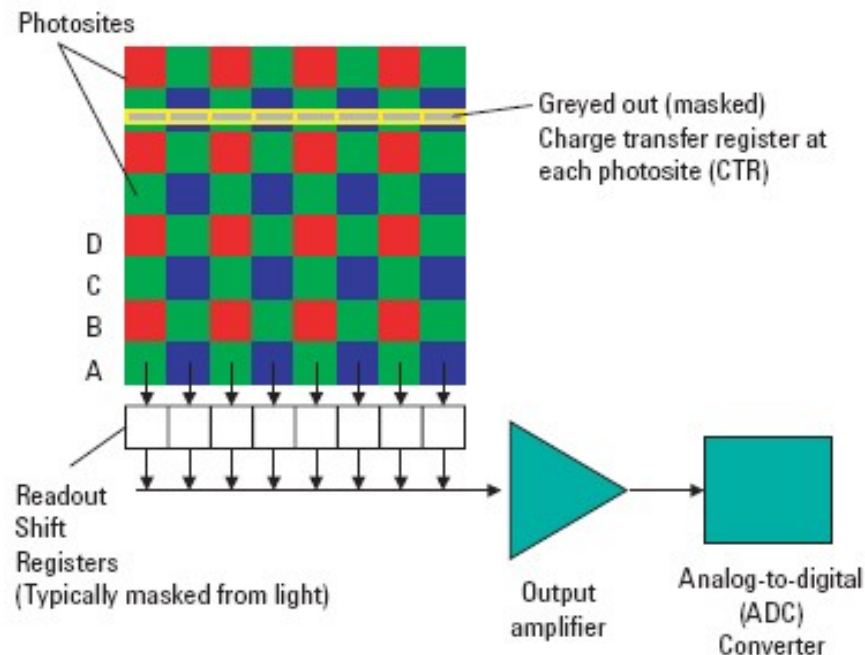

- nejčastěji používaný obrazový čip
- nákladný
- výstup informací z CCD je analogový
  - za CCD čipem obvody pro digitalizaci obrazu (A/D převodník) = vyšší odběr elektrické energie a zpomalení toku dat
- obvody digitalizují obraz u CCD čipu pro všechny pixely postupně

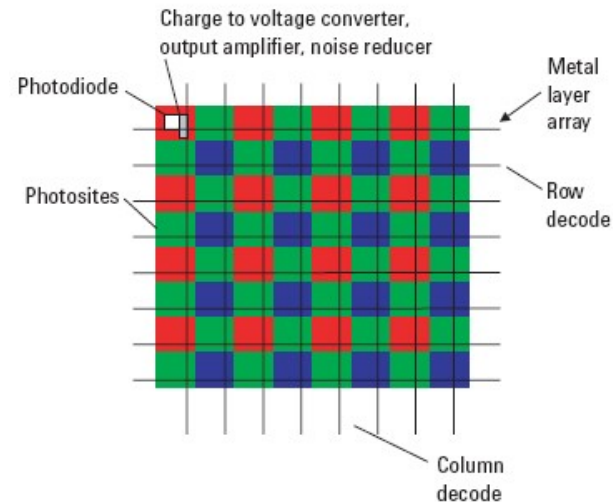
Snímací čipy CCD

- Čip se skládá z mnoha světlocitlivých buněk
- při reakci se světlem produkují **elektrický náboj**
- čím více světla dopadne, tím větší náboj vznikne
- data čtena po řádcích přesouváním náboje a výsledkem jsou **digitální data**
- CCD čipy **nemají příliš velký šum**

Snímací čipy CMOS

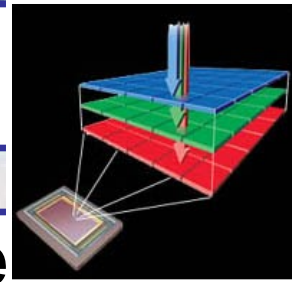
- **nižší spotřeba**
- **nízké výrobní náklady** (CMOS čipů lze vyrobit na desítky až stovky milionů ročně, zatímco u CCD čipů je to díky náročnější výrobě jen několik milionů)
- pasivní (Passive Pixel Sensor) - tvořen pouze fotodiodami
- aktivní (Active Pixel Sensor) - u každé buňky zesilovač a obvod odstraňující šum
- náchylnější na šum při dlouhých expozicích
- charakter CMOS čipu
  - adresovací vodiče pro každý řádek a sloupec
  - je možné číst jen tu buňku, kterou chcete a není nutno např. kvůli výřezu načítat celý obraz jako u CCD čipu - lepší sekvenční snímání

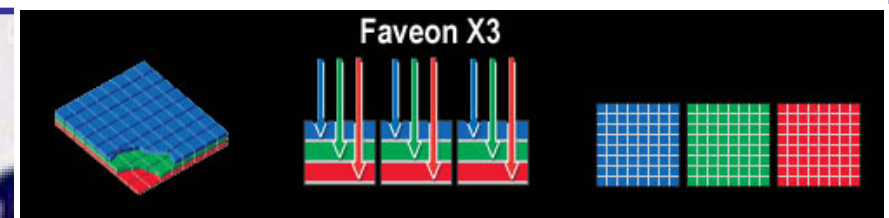
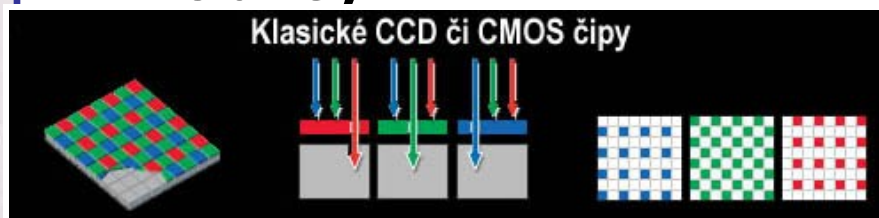
CMOS čip

- **konstrukčně složitý, ale levnější**
- **obvody CCD čipů zde již součástí (každá světločivná buňka - pixel - má tyto obvody přímo u sebe**
- **digitalizace obrazu se provádí pro všechny pixely zvlášť a najednou. To snižuje dobu pro přečtení obrazu z CMOS čipu a snižuje spotřebu energie**
- **každá buňka dostane nad sebe kromě RGB filtru i miniaturní čočku (celkem miliony) – ta soustředí paprsky dopadající na plochu s digitalizačními obvody do místa citlivého na světlo.**

CMOS Faveon X3 čipy

- U klasických CCD či CMOS čipů se detekují pouze tři základní barvy –RGB
- Světločivná buňka na CCD či CMOS čipu rozpozná pouze intenzitu dopadajícího světla
- Nad vlastní světločivnou buňku je filtr v inverzní barvě - pohltí všechny barvy kromě té na kterou je nastaven. (Tak nám tato buňka detekuje pouze intenzitu jedné barvy. Dohromady se detekují všechny barvy, které mohou vzniknout složením červené, zelené a modré).

Jak čip rozeznává barvy?

- světlo lze rozložit do 3 základních barev

červené, zelené a modré + kombinace

(255 + 255 a 0 =)

- nad každou světločivnou buňkou (pixel) je malý barevný filtr, proto některé buňky registrují jen červenou,

jiné jen modrou a ty poslední

jenom zelenou.

Celkem se všem těmto filtrům na CCD či CMOS čipu říká

RGB filtr (Red, Green, Blue filtr).

Počet pixelů - hlavní údaj CCD/CMOS čipu

- **Ale není nejdůležitější**
(neudává, kolik % z něj dokáže digitální fotoaparát využít)
- **Například CANON PowerShot Pro 90 IS má 3.34 Mpix CCD čip, ale používá z něj sotva 80% pixelů.**

Rozlišení snímku

- kolik bodů (pixelů) vodorovně a svisle je schopen fotoaparát rozeznat.
- Tak můžeme potkat fotoaparáty oba s 3.34 Mpix, ale jeden dosáhne 2048x1536 pixelů rozlišení, a ten druhý jen 1856x1322 pixelů rozlišení.

Digitální fotoaparáty

- nastavování rozlišení snímku
- k potlačení tónování barev (např. kvůli zářivkového osvětlení) při focení slouží vyvážení bílé barvy
- nastavení citlivosti CCD nebo CMOS čipu
(v jednotkách ASA)
- barevná hloubka - v bitech
nejčastější je 24 bitů - na každou barvu připadá 8 bitů
Čím větší je toto číslo, tím více barev je možné rozeznat na výsledném snímku.
Více než 32 bitů na barvu lidské oko nerozezná.

Nikon Coolpix 4500

http://www.dpreview.com/reviews/nikon_cp4500/page2.asp

Software

- snímání a analýza obrazu
  - LUCIA G / GF, NIS
- zpracování digitálního obrazového materiálu
  - PhotoShop
  - IrfanView
  - Xnview
  - GIMP

LUCIA G

- možnosti software (snímání, akceptovatelné formáty ...)
- interaktivní měření (měření, délka)
- automatické měření – binární obraz, prahování
- editace obrazu – výřezy, zoom, jas, kontrast, doplňkové barvy ...

Komprimace (komprese) dat – snižuje datový objem

Formáty obrázků –

BMP – bezkompresní

TIFF - bezzrtátová komprese

JPG – lze volit míru komprese

Ukládání obrazových dat –digitální fotoaparát smart media karty, kamery – obraz přímo,ale počítač musí mít digitalizační kameru – grabbor

Děkuji za pozornost